

D A N I C A.

Katolišk cerkven list.

Tečaj XI.

V Ljubljani 19. veličiga serpana 1858.

List 17.

Marit.

K tebi, D'vica ljubeznjiva,
Zaupljivo pribežim. —
Dela vse in upe svoje
V tvoje varstvo izročim.
Vém, ne boš me zapustila,
Moja Mati serčno mila!

Ko nesreča me preganja,
V svoje krilo me zakrij;
In če žalost me vtopuje,
Ti veselje v serce lij;
Ti, preljuba, o Devica,
Si gotova pomočnica!

Ti stopinje moje vodi,
Varuj vsiga hudiga.
V Božji milosti ohrani
In razcvetaj mi duha.
Če si z mano, ljuba Mati,
Ni se treba nič mi bati!

Še'nkrat tebi serce svoje
Zaupljivo izročim.
De, boš Mati mi ostala. —
V sladkim upanji živim.
Vém, ne boš me zapustila,
Moja Mati serčno mila!

A. Praprotnik.

Govor za novo mašo.

(V uršulinski cerkvi v Ljubljani 1857.)

Gospod je prisegel, in ne bo se kesal: ti si mašnik vekomaj po redu Melkisedekovim. Ps. 109, 4.

Nova maša je pač lep in vesel praznik! Lep in vesel za noviga mašnika, ker je dosegel, za kar se je 16—18 let tolikanj trudil; lep in vesel za njegoviga očeta, ki je doživel nad svojim sinom, kar je nar boljšiga doživeti zamogel; lep in vesel za njegove brate in sestre, kakor tudi za celo zlahto, ker je nova roža — roža za altar Gospodov iz njih srede pricvetla; lep, vesel in imeniten pa tudi za vse verne in celo sv. Cerkev, ker brez nove maše bi ne bilo duhovnov, brez duhovnov ne škofov, ne vikših škofov in kardinalov, brez tih ne sv. Očeta papeža, brez papeža ne sv. kersanske katoliške Cerkve, brez Cerkve ne Kristusa in nebés za naše duše (piše neki list iz Amerike). Brez nove maše ni duhovna, brez duhovna ne ss. zakramentov, ne sv. maše za žive in mertve, ktera je vernim kristjanam za svoje lepote in visokosti tolikanj močno priljubljena. Ob kratkim rečem, de nič dobriga ni brez nove maše: Bog nam tedaj živi noviga mašnika in novo današnjo sveto mašo!

Nova maša je pa tudi visokosveto opravilo. Ko je sv. Vincenci Pavlan, kteriga god danes obhaja sv. Cerkev, l. 1600, t. j., pred 257 leti imel novo mašo, se je na vsim životu tresel, in ko se je naslednjič od svetosti duhovskega stanu še bolj prepričal, je večkrat rekel: „Ko bi ne bil že v mladosti mašnik posvečen, bi se ne bil nikoli mogel k temu odločiti, de bi mašnik bil“. Ta strah je bil sicer zveličaven, vendar pa bi ne bilo prav, ko bi bil sv. Vincencija od nove maše odvernil, ker potlej bi ubogi bolniki ne imeli usmiljenih sester, ne grešniki svetih ljudskih misijonov, ne tavežentov duš nebésa, ki jih je bil ta sveti mašnik od greha odvernil. —

Je pa dosti ljudi, ki imenitnost in svetost tega stanu premalo poznajo, in se v svojo lastno škodo do mašnikov tako obnašajo, kakor bi se nikoli ne smeli. Zanesljivo bo tedaj slehernimu zveličavno, ako danes — ob veselim dnevu nove maše — premislimo nekaj malo: častitljivost, svetost in dobroto mašniškiga stanu.

S sv. Duham navdihneni pesnik David je izustil v svojih psalmih svete in skrivne besede: „Gospod je prisegel, in ne bo se kesal: ti si mašnik vekomaj po redu Melkisedekovim“. (Ps. 109, 4.) Pri tih besedah je David gledal nazaj v sinjo nekdanjost in je vidil v duhu častitljiviga salemskiga kralja, Melkisedeka (to je, kralja pravice), mašnika Najvikšiga, kteri pa ni daroval telét in jagojet kakor sploh v st. zavezi, ampak kruh in vino v podobo nove zaveze (Gen. 14.); in David je gledal tudi pred seboj naprej v daljno prihodnjost, in stopil je pred njega v duhu veliki mašnik, Sin Božji, po redu Melkisedekovim, ki je pri zadnji večerji prvi z ločenim spremenjenjem kruha in vina ločenje duše svoje in svojiga telesa na križu pred oči postavil; in stopili so mu pred oči vsi mašniki, med njimi tudi naš novi mašnik po redu Melkisedekovim, ki v milijonih cerkvá skoz vse stoletja ven no ven s spremenovanjem kruha in vina smert Gospodovo oznanujejo, „dokler ne pride“ sodit živih in mertvih. Ko bi ne bil stan katoliških mašnikov tolikanj imeniten, ne bil bi ga Bog toliko sto in sto let naprej v podobah naznanoval; in ko bi ne bil tolikanj svet, bi se ne delil s tolikimi svetimi šegami, česar se nar bolj prepriča, kdor ima priložnost viditi in razločiti, kar se pred in pri mašnikovim posvečevanju godi. Kakor na visoko poslopje, se gre po stopinjah — 7 posvečenj ali žegnov na kvísko: še le sedma stopinja je verhunc svetosti ali stan mašnikov. In kdo bi ne bil ginjen, ako vidi, kako pri poslednjim posvečevanju vsi posvečevanci s škofam vred mašujejo, kako ne le škof ampak tudi pričujoči duhovni na nje roke pokladajo, se jim kelih in mašne bukve v roke podajo, se s sv. oljem mazilijo, kako sv. Duha in vse svetnike Božje na pomoč kličejo, kake druge visokopomenljive molitve se nad njimi molijo, kako se jim mašniške obleke zverstama oblačijo in tako dolgo dodajajo, de poslednji dan na koncu sv. maše popolnoma vsi v čisto mašniški napravi stojijo s škofam pred altarjem.

Kdo zmed umerjočih je pa v stanu dopovedati, kolike spremembe in skrivnosti se tačas v njih duši godé. Oni so s tem sv. opravilam zmed vsiga družiga ljudstva vzeti, odločeni in na neko stopinjo povzdignjeni, ktere ne more nobena pozemeljska čast doseči; oni so z znaamnjem zanaamnjani, kteriga tudi večnost ne more zbrisati. Ako kralj ali cesar koga v kneški, viteški ali grofovski stan povzdigne, je to čast, ki pri ljudéh veljá, pa poslavljenju le do smerti terpi; ako pa Bog koga z duhovskim stanom pozlahtni, je to čast, ki veljá pri Bogu in pri ljudéh, in je ne more tudi smert razdreti. Pomislite že svetost cerkve, ki je v Božjo službo posvečena; s kolikimi ss. šegami se posvečuje, in kako tiho, kako s svetim strahom se dobri ljudje v nji obnašajo: kdo pa ne spozná, de je živi, Bogu posvečeni tempelj, katoliški mašnik, zapopadek le še veliko veči svetosti, kakor so posvečene cerkve.

Visokost in častitljivost duhovskega stanu se vidi zlasti

tudi iz njegoviga namena in poklica. Bog sam je tako naredil, da brez katoliških mašnikov ljudje ne morejo ne srečno in mirno živeti, ne srečno in mirno umreti. Mašnik je tako rekoč prvi in poslednji pri človeku, in če ga ni, se šteje za veliko nesrečo. Kdo te je s studencam preropenja obtil, ko si prišel na svet in ti je matere sv. katoliške Cerkve vrata odperl, te z oblačilam nedolžnosti oblekel, ti dal v roko gorečo svečo svete vere, potem ko je peklenške moči in oblasti z oblastjo Božjo od tebe odpravil? Bil je katolišk mašnik. Kdo te je podučil, kako se ti je kesati, poboljšati in spovedati, da se z razžaljenim Bogom spraviš, in kdo ti je rekel tolažilni glas: Odvežem te od tvojih grehov v imenu Očeta, Sina in sv. Duha? Bil je katolišk mašnik. Kdo ti je dal nauk, se k sv. Večerji, k naj lepšemu vsih zakramentov pripraviti, in kdo ti je potem neomadežano Jagnje — sv. Rešnje telo podelil? Bil je katolišk mašnik. In kako miren in vesel si se vselej, kolikor od tega dušnega zdravnika očisten prideš in se naitiš z nebeško Mano. Mašniki so takorekoč roke Božje, po katerih On svoje gnade deli vernim; oni imajo ključe do vsiga, kar nam je dobrotljivi Zveličar na sv. krizu zaslužil; oni so oznanovavci miru, razglasovavci sv. vere, učenci svete besede Božje. Oni so stražniki, ki svarijo pred volkovi; so pastirji, ki pasejo ovčice Kristusove; so vodniki, ki pot v nebeško kraljestvo kažejo. Duhoven te otroka pri sv. kerstu v svoje naročje sprejme, te živi v učilnici z mlekom kersanskiga nauka, te mladenca v svojo obrambo vzame, te vodi v postarnih in starih letih, te tolaži v boleznih in slabosti, je tvoja pomoč na smertni postelji, in ko umerješ, on moli za pokoj tvoje duše.

Kdo je pa v stanu razložiti, koliko telesnih dobrot in usmiljenj duhoven skazuje vernim in nevernim, bogoljubnim in zagrešenim. Omenim le kaj maliga. — Tam gre po cesti popotnik — lačin, stergan in ves nadlozin. Poprej ko je imel denar, je bil vesel in prevesel — dokler ni vse slo, kar koli je premogel in imel; — pri svojih veselicah je marsiktero nespodobno zinil, in tudi duhovnam ni prizanesel. Kam pa se zdaj najpred oberne, ko v vas ali v mesto pride? K duhovnam. Leté on poiše in si misli: Če pri duhovno ne dobim pomoči, kje pa jo bom dobil? In duhoven, če ga že tudi po zaslužnji kej posvari ali podučí, mu vender tudi pomoči podeli. — Tukaj se uboga žena po ulicah joka, da se ne da potolažiti, eniga otroka ima v naročji, dva seboj pelje in nekaj jih je še domá. Kaj je ti ženi in kam gre? „Oh!“ se priplaka v duhovsko hišo, moža so mi pokopali in zapustil mi ni drugiga kakor kup otrók: prosim za pomoč! naj se usmilijo, naj me potolažijo; če ne, mora mene in otrók od vsiga hudiga konec biti! In to je žena, ki vse lahko da je imela popred marsikaj čez duhovna govoriti, ga je marsikterokrat pri sosedah objedala in černila; tode duhoven na vse to pozabi in pomaga, kolikor in kakor se dá pomagati. Kdo pa je v stanu popisati, v koliko dušnih stiskah in nadlogah duhovna za svet, pomoč, poduk in polajšek prosijo? Ob kratkim reči: Duhoven je oče vsim ljudém, on je pomočnik in tolažnik nesrečnim, on je svetovavec žalostnim in veselim.

Ako se ozrimo pa na oblast duhovnov, ona seže nad moč in oblast kerubinov in serafinov v nebesih — ne rečem že le kraljev in cesarjev na zemlji, katerih oblast se z uno primerjati ne more. Mašnik ima v oblasti samo telo in kri Sinú Božjiga — po njegovih rokah ga verni prememajo, in ko bi mogoče bilo, da bi ne bilo nobeniga mašnika več na zemlji, smo ob sv. mašo, smo ob naj lepši skrivnost in naj večí dobroto v sv. Rešnjim telesu. Mašnik ima takorekoč vse nebesa v svoji oblasti, ker ima v oblasti Kristusa, — nebeškiga kralja samiga, in ker zamore od smertniga greha grešnika odvezati, s kakoršnim se ne more v kraljestvo Božje. In kdo je on, ki tako oblast ima? Oh! slab človek je, ki zamore tudi grešiti, ki zamore tudi pogubljen biti kakor drugi ljudje. O prečudna naredba

Božja z grešnimi ljudmi! Usmili se, o Gospod, svoje verne čede in mašnikov, ki si jih čez njo postavil! — Pa tudi ves svet je v njih duhovski oblasti; oni gredo s svetim križem med ljudstva, ki se niso nikoli slišale imen „Jezus“ in „Marija“, in nar bolj divji narodi in njih kralji se jim podveržejo, in na njih besedo se odpovedo grešnim navadam, ki so jim tolikanj priljubljene od njih prededov, in oni mašnike spoznajo celo za svoje očete. Zamurska dežela, desiravno še nejeverska, že kliče našiga rojaka, mašnika Ignacija Knobleher-ja, balikan, baba, abuna, t. j., svojiga očeta, — vsi se silno veseló, ko on med nje pride, in kličejo: Ti si naš oče! *) Pred malo leti še čisto divji narodi v Ameriki dandanašnji spoznajo za praviga očeta in škofa našiga rojaka Friderika Baraga. Od kod je to? To dela oblast od zgorej: „Vam je dana vsa oblast; pojdite po vsim svetu, učite vse narode, kersajte jih v imenu Očeta, Sina in sv. Duha!“

Kersanski duhoven je velik in dela velike reči tudi v nar hujsih stiskah, v železji, ječi in sužnosti, in ako tudi zasluži čast, jo vender le na Boga obrača. To vidimo nad svetnikom, ki ga danes obhaja sv. Cerkev, nad sv. Vincencjem Pavlanskim. Opomnim vas samo dvéh okolišnih iz njegoviga življenja. Nekiga dné je bil ta svetnik na morji; kar neutegama pridejo turške roparske ladije tri iz Tunisa na Afrikanskim, premagajo po hudim boji barko in odpeljejo tudi Vincencja v sužnost. Sv. Vincencja kupi ribič, ki ga je pa precej prodal nekimu zdravniku. Pri tem človeku, ki ga je hotel od vere odverniti, pa ni mogel, je svetnik 11 mescov ostal, potem pa prišel v roke nekimu odpadniku. Ta človek je bil rojen francoz, po imenu Ludvik iz Mericourt-a. Tudi on je bil nekda na morji vjet in prodan za sužnja. Hotel je z neko sužnjo ubežati, bil je pa zasleden in k smerti obsojen, vender pa mu je bilo življenje pušeno s to pogodbo, da bi sv. vero zatajil in bil turk ali mohamedan. Tudi so mu ponudili sužnjo za ženo, ako od vere odpade in se poturči. Od strahu pred smertjo in iz nagnjenja do sužnje je zares storil to strahovito pregreho in zatajil svojo vero. K temu človeku je tedaj sv. Vincenci prišel, kateri ga je precej poslal na svojo pristavo, Temat imenovano, da je ondi z drugimi sužnji polje obdeloval. Tukaj je delal mašnik Vincenci ves vdan v Božjo voljo in zadovoljin s potam svojiga obraza, brez upanja, da bi še kterikrat rešen bil. Ali Božje oko je čulo nad njim, in njegova roka ga je rešila in zopet peljala v njegovo domačijo. Takole je bilo to:

Ena zmed žen uniga odpadnika, turkinja, imenovana Zulma, je večkrat obiskovala pristave svojiga moža, in je dela sužnjev ogledovala. Nekiga dné pride v Temat, kjer je sv. Vincenci delal, in sliši od deleč noviga sužnja kersanske pesmi peti. Petje iz globočine pobožniga, Bogu vdaniga serca je prečudno ginilo dušo turške žene. Ni pa nič dala spoznati, in je ogledovala, kakor navadno, dela na polji. Ni se mogla prečuditi, ko je vidila, kako lepo se vse opravlja, da je povsod naj lepši red in tih mir med sužnji. Zadržena vpraša hišnico zavoljo tega, in ona ji odgovori: „Odkar je kristjan Vincenci tukaj, se je tako preobrnilo.“ Zulma želi tega moža viditi, ga pokliče pred se, in nagovori, da naj ji ktero svojih lepih pesem zapoje. Vincenci, ves prežaljen, se spomni Izraelcov v babilonski sužnosti, kateri od žalosti niso hotli peti; vender urno premaga svojo otožnost in poje s čistim glasom in solznimi očmi besede 136. psalma: „Ob babilonskih rekah sedeči smo se jokali, spominajoči se Siona“, in sklenil je svoje petje z ljubeznjivo hvalnico: „Češena Kraljica“. Ko je izpel, ga je Zulma vprašala: „Kako delaš, da med temi prepirljivimi ljudmi mir ohraniš?“ Vincenci odgovori: Vsak dan jim nauk našiga Zveličarja zaterjujem: „Kar nočeš, da bi ti drugi storili, tudi ti ne delaj drugim!“ Petje in govorjenje

*) Znano je, da je umerl mesca mal. travna letašnjiga leta.

Vincencjevo je Zulmi serce presunilo in pretreslo, žark gnade Božje je prešinil njeno dušo, in odsihmal je pogosto hodila na polje, se z Vincencjem od vere Jezusove pogovarjat in keršanskiga Boga spoznavat.

Ko je bila zdosti podučena, je vse to svojimu možu, odpadniku, razodela, in ga opominjala, da naj se k veri svojih očetov spet poverne, da hoče tudi ona z njim obenim kristjana biti. Gospodarja vest zbode in hrepenenje, se z razžaljenim in zapušnim Bogam spraviti, se mu v sercu obudi; pokliče Vincencja k sebi in mu svoj sklep razodene, da hoče z njim in Zulimo pobegniti. Svetnik povzdigne oči v nebеса in hvali Boga za to nepričakovano milost. Pogovoré se, kako da bodo pobegnili, kar se jim je še le čez 10 mescov vsrečilo. Spusté se na morje v ribškim čolnu, kteri jih čez 3 dni po prestanih velikih nevarnostih čez razdražene valove prinese na francoske bregove. Mericourt je bil zavoljo globokiga obžalovanja zopet spravljen s sv. Cerkevjo in cerkveniga okletja rešen; Zulma je bila keršena in njemu po keršansko zaročena. Na daljno in široko se je zdaj glasilo od Vincencjevih lepih del, on pa je bil v resnici ponižen mašnik in je vso čast le na Boga obračal.

Še veliko več kakor z ravno rečenim je sveti mašnik Vincenci dobriča storil z ljudskimi misijoni. Bil je nekiga dne poklican k umirajočimu kmetu. Precej teče k njemu, in ga nagovarja, da naj se z dolgo spovedjo za smert pripravi. Bolnik pa se brani in spozná poslednjič, da je že veliko let hude grehe v spovedi iz sramožljivosti zamolčeval. Svetnik mu velikost njegove pregrehe živo pred oči postavi in ga z ljubeznjivim prigovarjanjem tako omeči, da je kar očitno tudi vpričo družih nar hujši grehe skesano spoznal. Visoka in pobožna gospá, ki je sv. Vincencinjene otroke učil in je bila vpričo, je stermela in rekla: „Oh, gospod Vincenci! ako je ta mož, ki je sploh za pravičniga veljal, vender v stanu pogubljenja živel, kako se bo z drugimi godilo, ki še hujši živé! Oh, koliko duš se pogubi! Kje je pomoček zoper to? „Sv. Vincenci je z Božjo pomočjo kmal pomoček našel, začel je ljudske misijone imeti; več dni zaporedama je namreč zbrane množice s pridigami k pokori budil, ki so skupaj tišale kakor zdaj o Porejunkuli, in kmal je skesanih spokornikov bilo toliko, da je mogel sv. Vincenci še družih duhovnov, jezuitov, v pomoč vzeti, ki so skupaj po cele tedne ljudi k pokori budili, učili, spovedovali in tako veliko tavžent duš večniga zaverženja otevali. To je bil začetek ljudskiga misijona, ki še dandanašnji po veliko krajih prelep sad prave pokore obroduje, in njegov začetnik je katolišk mašnik.

Ne vidiš, kristjan, nad slehernim mašnikom tolikih in tako očitnih del, kakor so tukaj popisane; rečem pa, če ravno niso zmiraj enaki časi in priložnosti, bo vender dan sodbe marsikaj lepih del katoliških mašnikov razodel, ki jih zdaj globoka molčecnost zakriva, in bodo slovele in se svetile nad mnoge očitne in znane lepe djanja. „Jez bi bil vekomaj zaveržen“, bo marsikdo rekel, temu ali temu mašniku, „ako bi me ti ne bil s tistim pohlevnim opominjanjem na spovedi napravil k spoznanju zamolčaniga greha“. „Mene je omečila ta in ta tvoja pridiga“, bo rekel drugi; „mene tvoj zgled ponižnosti“, bo rekel tretji; „mene tvoje usmiljenje“, bo rekel četerti; „mene tvoja pobožna molitev“, bo rekel peti itd., da nisim bil pogubljen. Pa ne bom vas, preljubi! in noviga mašnika že več z enakim premišljevanjem zadrževal, zlasti ker enake reči sami dobro veste in ste njih resnice popolnoma prepričani. — Ti, novi posvečenec, stopi tedaj pred altar Gospodov, in opravi dar, kakoršniga še nikoli nisi opravljal. Spomni se v pervenski svojih daritev v ti prelepi cerkvi, vsih duš, ki so v tem samostanu v tihi samoti cvetle kdaj svoje dni in dosihmal kakor lepe bele lilije, — spomni se jih, ako bi na kteri bil še kak madežek, da ga zbrise dans presveta Rešnja kri, in se zavoljo te prve visokosvete daritve vse v nezmerni Božji lepoti obveselé. Tudi vse sedanje gospé nune,

ki so dobroti in čast ljubljanskiga mesta zavoljo dušniga in telesniga olikovanja mladosti in zavoljo toliko drugih lepih lastnost in čednost, se v tvojo molitev priporočujejo in so tvojiga spomina pri sv. maši visoko vredne. Nikoli v svojim življenji ne boš pozabil ne prelepe cerkve, v kteri si prvi dar sv. maše Bogu daroval, ne blazih dobrotnih serc, ki so ti k temu pripomogle. — Tudi se tvojimu spominu ne bodo umaknili ne tvoji podporniki, dobrotniki in učeniki skoz vse leta tvojiga učenja, in zlasti tisti visokočastiti gg., ki so te poslednje leta za duhovski stan vodili in pripravljali, in milostljivi vikši pastir, ki so te sprejeli in pred malo dnevi mašnika posvetili. Vsi so z mnogim trudam zaslužili, da se jih pri visoki daritvi sv. maše danes spomniš in jih tudi naslednjic ne pozabiš.

Kaj pa hočem reči dansi staršem, bratam in sestram noviga mašnika? Poglej, oče! svojiga sina, zdaj je on to, kar si že toliko let želel doživeti nad njim. Poglej ga zdaj mašnika Gospodoviga po redu Melkisedekovim, z visokočastitimi gospodi obdaniga, ki že ima krono vsih 7 posvečenj ali žegnov; — zdaj zdaj bo on Tistiga imel v svojih posvečenih rokah, pred kterim se angeleci tresejo; zdaj zdaj bo vino spremenil v presveto Rešujo kri, ki zbrisuje naše grehe. Ti si njemu dajal kruha, on bo dans tebi dal angelski Kruh, ki živi naše duše k večnemu življenju. — In tudi vi bratje in sestre, ste si morebiti kterikrat kaj pritergali zavoljo brata, ki je v šolah marsikaj potreboval: glejte, on vam bo danes zato dal nebeško Mano v vaše serca, — kdor jo vredno vživa, ne bo vidil večne smerti vekomaj ne. Ravno to velja dobrotnimu stricu, ki so prišli od delec, se tvoje prve sv. daritve vdeležiti, in drugi žlahti. Ranjca mati pa, ki si jih lansko leto zgubil, iz druge boljše dežele gledajo na tvojo prvo sv. mašo, kakor upamo, in ako bi bilo kje mogoče, da bi jih še kak madež od te presrečne večne domačije ločil, oh zdišni zanje pri spominu za mertve, da naj jih usmiljeni Zveličar s svojo predrago sv. Rešujo kervjo očisti; ravno tako za vso drugo mertvo žlahto, znance in dobrotnike, kakor tudi za vse uboge duše v vicah.

Mi pa, preljubi, se vsi skupaj sklenimo v visokosvete daritvi z novim mašnikom, in prosimo v namen današnjiga premišljevanja, da bi zamogli visokost, svetost in dobrotnost od Jezusa postavljeniga mašnikiga stanú prav spoznati in v svoje lastno in družih zveličanje vredno ceniti, ter pomniti besed Jezusovih: „Kdor vas sprejme, mene sprejme; kdor pa vas zaničuje, mene zaničuje, in kdor zaničuje mene, zaničuje Njega, ki me je poslal“. Amen.

List iz Amerike.

Hvaljen bodi Jezus Kristus!

V Crou Wing-u, 11. mal. scrpana 1858.

Ljubi moj B.

Neizrečeno me veseli, da se zamorem spet s temle pisemcam s tabo pogovoriti, in željno spet od tebe kteriga pričakujem, ker tolikanj pobožno pišeš; kaj pa da, česar je serce polno, usta govore ali pa roka piše. Tvoje zadnje pisemce, v kterim je bilo tudi eno gosp. Praprotnika priloženo, sim že precej zdavnej prejel in oboje z velikim veseljem bral. Ker sim bil, kakor veš, pri katoliških Indijanih, ni bilo nič kaj posebno imenitniga, kakor je navada, v misijonskih naznanilih brati. V pervim misijonu pri sv. Križu sim bil prav srečen in vesel, posebno farna vas je kaj dobra, da malo ktera vas na Krajskim tako; dve druge vasi, ktere sim o-kerbljeval, pa ste bile slabši, tako da sim imel precej skerbí; vender Bog je dal, da ni kovražnik preveč pokončal. V eni teh vasi so se bili protestantje s svojo šolo vrinili dve leti preden sim začel; tu je bilo treba nauke ki našo in njih vero ločijo (Unterscheidungslehren) umevno razlagovati, milo in krepko, prosivno in ojestro, in spet milo

in ojstro pridigovati in seosebno otroke k nauku priganjati, dostikrat na dom po nje hoditi in staršem ojster nauk dajati. Kakor sim vse okolišine prevdarjal, sim se bal, de jih bo precej k krivoveri odpadlo, in de bodo otroci v keršanstvu zaostali; tudi še potem, ko sim naslednika tam dobil, sim pogosto še iz svojiga noviga misijona tje hodil, ker misijonar še ni jezika znal, in sim obema misijonarjema pri sv. Križu priporočal, de naj seosebno to vas previdno in s poterpežljivostjo, pa tudi s krepkostjo oskerblujeta; in zares je vsako nedeljo duhoven tje šel, včas pa jest; in hvala Bogu, samo en mladeneč je odpadel, pa ni mogel tam biti, je mogel kmali drugam iti, in protestanška šola je letas popolnoma jenjala, učitelj je od svojih višjih dobil povelje, hiše prodati, ker so obupali, katoličane v krivovero spraviti. Ta vas mi je nar več skerbi delala v mojim prvim misijonu. Hvala Bogu, za enkrat je velika nevarnost odpravljena. Kakor veš, pri sv. Križu sim bil le nekaj čez eno leto; tje so namreč Indijani druge duhovne z nekterimi brati in sestrami iz tretjiga reda sv. Franciška poklicali in škof so v to dovolili; tako sim mogel jest v drugi misijon iti, v Little Traverse, to je stari Arbre Croche. Pa vse to ti je že iz mojih mnogih pisem znano. Tudi tam sim imel tri vasi; nobena ni enaka uni pri sv. Križu; v vsaki je sicer precej dobrih, posebno v domači, kjer navadno duhoven stanuje, pa veliko je tudi mlačnih. Tukaj je bilo veliko več skerbi, kakor pri sv. Križu, desiravno manj duš; pa ena sama duša ima neizrečeno veliko ceno. in duhoven pastir ne more pokojn biti, če le eno na poti proti peklju vidi. Tudi tukaj sim mogel v vsih treh vaseh (v poprejšnjim misijonu samo v eni) zoper protestantizem se vzdigovati, pa so vendar 4 odpadli. Vender pa je protestantizem svojo moč tamkej precej zgubil, tudi je lansko leto minister (protestanški duhoven) proč šel. Prav v serce se mi smilijo ubogi Indijani; ko bi bili sami, bi spoštovali in ubogali duhovne, in bi jim bili v veliko veselje; Amerikanci pa marsikterim glave zverté in jih z mnogimi rečmi ob spoštovanje do duhovnov in nekatere celo ob vero pripravijo. Vender upam, de Bog jih bo varoval, in bodo večidel še dobri katoličani ostali. Ker so tam trije duhovni popolnoma zadosti, in so tudi drugi Indijanski misijoni v tisti škofii z duhovnimi preskerbljeni, sim v drugo škofijo prišel, gosp. Pircu pomagat. Visokočastiti škof Baraga so me radi imeli, bolj kakor sim vreden, pa so mi vender privolili iz škofije iti. Tukaj v ti škofii je še veliko nevernikov, gosp. Pirc pa so že prestari, de bi si sami upali delec iti, in nar manj 6 dni hodá, to je, ko bi peš šel, od duhovniga biti. Tako bova oba šla, in če je Bog sklenil, nevernike k sv. veri poklicati, bo še drugih delavcov poslal. Gosp. Pirc so še popolnoma terdni, mislim, de ložej več prestopé kakor jest; živé prav revno, in tam pri nevernikih bo pa še hujši. Za kratek čas ti pišem, kako so nekekrat tri umirajoče otroke skrivaj kerstili. Pri enim so dolgo staršem govorili, de naj ga pusté kerstiti; ker niso privolili, pravijo, de mu hočejo zdravilo dati (zakaj dober homeopat so), tode se mora popred umiti, ker je ves umazan po obrazu, kar tudi zdravju škoduje, tako so ga lepo umili, pa med tem tudi njegovo dušo oprali v kopli sv. kersta. Pri drugim so skrivaj ruto z vodo namočili, in, ko so dolgo zastoj govorili, so djali: Moram vender ubogimu otroku pot s čela obrisati, in so mu tako tudi nar gerši madež izvirniga greha s sv. kerstam zbrisali. Pri tretjim so dolgo zastoj govorili, pa še vode niso imeli; tedaj so prosili vode, de bi jo pili, in so urno pri tem ruto namočili in otroka kerstili. Vsi so kmalo umerli. Tukaj je vreme neizrečeno spremenljivo, 14 dni je bilo tako vroče, de sim se celi dan tudi v stanici potil, zdaj je pa tri dni deževalo, in danes je tako mraz, de bi se skorej v plajš zavil, kadar pri miru sedim, pa bo kmalo spet gorko. Se vé de nekaj tudi to stori, ker truplo zdaj ni navajeno na merzloto, zato jo bolj čuti. Tudi v naši, to je, v Šent-

pavlski škofii je pomanjkanje duhovnov. — Berem v časniku, de je bil kardinal Scitovsky v Ljubljani; še nisim pozabil tega častitljiviga cerkveniga vikšiga, ko je bil mende kot škof v Pečuhu v alumnatu ravno takrat, ko smo bili mi v njem. Tudi smert Štelcih-a sim bral; Knobler-ja se vé de tudi; njegovo življenje od Kluna sim tudi bral; vidiš, de marsikaj še zvém po tukajšnjih časnikih iz vaših krajev. Vender pa mi le še pišite, ker časniki le nar splošniši reči naznanujejo.

Lavtižar.

Hude vremena, toča.

(Dalje in konec.)

Veliko ljudi ne spozna, ali pa noče spoznati, de Bog zavoljo greha večkrat žito na polji s točo pokonča. Naj taki neverni pomislijo, de neskončno sveti Bog vedno sovraži greh in ga po svoji pravici pogosto tudi že na zemlji z mnogoterimi šibami kaznuje, popolnoma ga bo pa na unim svetu. Ravno pri obdelovanji žitniga polja se stori silno veliko greha; koliko kletve, opravljanja, koliko nečistih pogovorov in norčij, koliko preprirov, krivice, zavolj mejá na njivah? Koliko greha se stori pri spravljanji žitnih pridelkov in družiga sadeža, na pr., pri mlačvi, pri metvi prosá, pri trenji lanú itd.! Koliko se denarja od prodaniga žita grešno obrača v požrešnost, pijanost, nečistost, v presilni lišp pri obleki, v napuh, vir toliko grehov — zlasti pri mladosti! Je li čudo, ako Bog tu in tam s točo žitno polje vdari? V čimur kdo greši, v tem bo tudi po pravici kaznovan (b. modr. 11, 17).

Kako malo zahvale za dobre pridelke ljudje Bogu skažejo, kako raztresene so večidel vse molitve pred jedjo in po jedi, razun tega, de jih veliko vso to molitev popolnoma opuša! Nasproti, če dobrotljivi Bog bolj rodovitne letne daje, bolj ljudje razgrajajo v vsakterih naj hujših pregrehah in razuzdanostih! Kako nam more biti Bog vedno dobrotljiv in radodaren.

In še dalje, koliko ljudi obilne pridelke le svoji razumnosti v obdelovanji poljá prilastuje, ne pa Božjemu blagoslovu. Koliko jih je, ki nadlogo hudih vremen z vražnimi pripomočki hočejo odverniti! Koliko jih je, ki hudo uro in točo, kakor druge nadloge, slepi naključbi in mertvi natori prilastujejo in tako tajé, de le Bog ves svet vlada in ima vso natoro v svoji oblasti! Je li čudo, de se Bog tako pogosto nam v hudih vremenih razodeva Gospoda vsih reči, vsih stvari, in v nič dene vse naše prizadevanje, vso človeško razumnost in napihovanje.

Bo pa kdo rekel: Je li to modro, de Bog dá žito tako lepo na polji rasti in zoreti, na to ga pa s točo pokonča? Kristjan! pomisli de Bog nam po svoji dobroti pokaže obilne darove; ker jih pa vredni nismo, jih nepokornim otrokam po svoji pravici vzame, kakor je bil na gori Sinaji pri oznanovanji svojih zapoved zažugal. Ali ne pokaže včas tudi oče otroku, kaj bi mu bil dal, ako bi bil pokoren? Tako Bog kot modri in pravični Oče svoje otroke spomni na njih greh in jih vabi k pokorsini. Bi utegnul pa kdo reči: Zakaj pa Bog le nekatere kraje s točo obise, družih pa ne, desiravno so tam ravno tako veliki ali pa še večji grešniki? *)

*) Vém, kako bodo nekteri ugovarjali in rekli: „Kako pa de nekatere kraje zmiraj toča, druge zmiraj slana, druge zmiraj suša zadeva; družih pa nikoli ne, ali pa le poredkama, desiravno so ravno tako pregrešni, kakor uni? Odgovorimo, de to ni noben izgovor, de bi take nesreče ne bile šiba Božja. Bog ima raznolčne in mnoge šibe, za en kraj take, za družiga druge, nobeden pa ne odide kazni, ko greši. Ako ni toče v kakim kraju, ko so ljudje pregrešni, pride pa bolezen pri ljudéh ali živini, požar, suša ali kej družiga hudiga. Kadar oče strahuje otroka, vzame v roko tisto šibo, ktera mu je nar bližej; tako tudi Bog, kadar hoče kake kraje pokaznovati, prime v svojo pravično roko tisto šibo, ktera je kakimu kraju nar bolj lastna (sej tudi to je Božja naredba): točo v krajih, kteri so zavoljo svoje lege toči bolj izpostavljeni, sušo, kteri imajo večji lastnijo za sušo itd. Če je pa vsiga že preveč, pa pridejo tudi

Kdor koli je grešil, je tudi vreden kaznovanja, in ako ga je došlo, naj ga sprejme v duhu pokore, nikar naj pa ne bo nevošljiv unim, ki jih šiba ni zadela. Kaj bi bilo, ako bi povsod toča žito pobila, kjer so grešniki, od kod bi pa potem takim ljudje živeža dobili? Bog nas je učil prositi za vsakdanji kruh, in nam ga tudi hoče dati; torej vselej ohrani toliko poljskih pridelkov, de se zamorejo ljudje preživiti, — če jih nimajo doma, jih pa iz ptujih krajev dobijo; uni ki jih imajo, pa imajo s tem priložnost, dobre dela usmiljenja skazovati. Bog po enih krajih ljudi kaznuje s točo, drugim v svarjenje, de jih take in še huji kazni čakajo, ako se ne spreobrnejo; Bog kaznuje pa milost skazuje in jo ponuja grešnikom. Ktere ljubi, tiste tukaj tepe (Hebr. 12, 6). Gorjé pa grešnikom, kterim je vsa kazen do sodbe prihranjena. Nekiga dné so bili Kristusu povedali, de je Pilat nektere Galilejce pri njih daritvi dal pomoriti; in de se je stolp v Siloe poderl in 18 ljudi pokončal: in Kristus jim odgovori: „Menite, de so ti pobiti večí grešniki bili od vsih družih ljudi v Jeruzalemu? Rečem vam, de ne, in ako se ne spokorite, bote vsi poginili.“ Te besede nas učé, de Bog včasí manji grešnike kaznuje, de jih tukaj spokorí, pa v svarjenje večim grešnikom, de naj se k njemu spreobrnejo, sicer bojo gotovo pogubljeni, kar je nar večí kazen.

Še bi utegnil kdo reči: Pri hudih vremenih je tudi več pravičnih poškodovanih, je li to po pravici?

To se ne zgodi samo ob času hude ure, ampak pri vsih občnih nadlogah. Majhnim nedolžnim otrokam Bog starše vzame; oginij, vojska pokončá vasi, mesta; kuga morí ljudi brez razločka. Adamovi otroci smo v dolini solz, v grehíh spočeti in rojeni, — nadloge izvirniga greha tarejo vse ljudi. Grešniki smo tudi vsi, tudi pravični sedemkrat na dan greši, in kdor pravi, de je brez greha, je lažnik; tedaj smo vsi kazni vredni po meri greha. Velike grešnike Bog z nadlogami k pokori vabi: Greh stori ljudstva uboge (prip. 14, 34); išite Gospoda in bote živeli, (Ames. 5, 4.). Pravične pa Bog očisuje od malih madežev, z nadlogami, kakor se mora tudi zlato v ognji očisovati; jih varuje v prihodnje, de hujsi ne grešé; jim daje priložnost, si v poterpežljivosti lepši nebeski venec pridobiti, in poskuša njih pravičnost drugim v lep izgled, kakor je poskusil Jopa in Tobija, de je njuna pobožnost bila prava, ker sta v sreči in nesreči stanovitno Boga ljubila. Tistim, ki Boga ljubijo, vse v dobro služi, je pravičnim rečeno v tolažbo ob času nadlog.

Zadnjič tudi pomislimo, de so sklepi Božje previdnosti nezapodljivi, de pa vender Bog vse modro ravna in za nas vse prav stori v dosego svojih svetih namenov. Zato se vselej Božji previdnosti voljno podverzimo, tudi ob času hude ure in toče. Varujmo se pri hudih vremenih vsiga vražniga početja. Zvonjenje naj nas na to opomni, kadar se huda ura bliža, de berž obžalujemo svoje grehe iz ljubezni do Boga, ga s terdnim sklepam poboljšanja prosimo, naj milostljivo odverne protečo kazen, ako je njegova volja. Ako nas je le vender s točo vdaril, se pa varujmo, de nas ne zadene očitjanje pri Ageju preroku: „Tepel sim vas in dela vaših rok s smodečim vetram, s sentjem, s točo, in ni ga bilo človeka med vami, de bi se bil k meni spreobernil!“ (Ag. 2, 18). Zdi-hujmo veliko več v duhu pokore z Jopam: „Bog je dal in Bog je vzel, Njegovo sveto ime bodi česeno!“ (Jop. 1, 21). „Ako smo dobrote od Boga prejemali, zakaj bi nadlog ne sprejeli?“ (Jop. 2, 10). Tako bo tudi nam vse v dobro zaleгло. Burja.

občne stiske: kolera, punti, vojske, dragine itd. To razjas-njenje naj si k sercu vzamejo sumljivi dvomljivi in še bolj lažnjivi modrijani, ki vse le natori ali slepimu naključju pripisujejo in ne pomislijo, de je Bog tudi natoro stvaril in se mora ona po Njegovi volji ravnati, kakor voz po volji voznikovi, in de slepiga naključja ni, ker vse vlada Božja roka. Vr.

Kina in keršanska vera.

(Spisal Valentin Sežun.)

Kina (Čina, Tsin, Sin, Kitaj) se imenuje država v jutrovi in srednji Azii, ktera je za Rusovsko nar večji na zemlji. Obsega namreč do 250.000 četertnih milj, kterih do 60.000 razpada na Kino in do 190.000 na une dežele, ki so Kini podveržene, ali v njenim varstvu. Kina je zmed dežel, ko so z ljudmi nar bolj nagnječene; v nji prebiva do 395 milijonov duš. Kinezam podveržene ali od njih varovane dežele jih imajo kakih 18 milijonov.

Delavnost, omikavnost, mirljivost se pri Kinezih hvali; so pa tudi neusmiljeni, maštovavni, goljufni, lažnjivi, nečisti, v svojih starih šegah nepremakljivi. Njih pokorsina in spoštovanje do staršev slovi sicer dalječ; ali prav reči, so starši trinogi svojih otrok, ker imajo oblast čez njih življenje, kakor jo ima njih cesar čez življenje svojih podložnikov. — Neusmiljeno serce Kinezov pričá njih gerda navada, rojene otroke moriti, ki jih nočejo ali ne morejo rešiti. V glavnim mestu Peking-u lazijo vsako jutro najeti služabniki z dvekolesnicami (sajtergami) po ulicah in pobirajo deteta, ki so bile čez noč na ulice položene, ter jih odpeljejo ven iz mesta v jame, kjer morajo poginiti, ali jih psi in prešiči pojedó. Samo v Pekingu jih po 24 na dan tako pogine, kar pri silni velikosti tega mesta 9.000 na leto znese. — Keršanska družba sv. Detinstva *) pobira take popušene in še žive otroke, ter jih kersti in redi. Ranjki škof v Nanci-u na Francoskim, Forbin Janson, ima v tem sv. delu neprecenljive zasluge.

Kinezi so ajdje v treh ločinah. Vikši stanoví se deržijo naukov Konfuci-a; druga ločina je Laokung ali Taosse (nauk iz uma), tretja in nar obilniši ločina je Fo, ktera je ravno to, kar Buda v Indii, na levi strani Gangesa, ali Lama v Tibetu, in Sigemuni pri Mongolih. Cesarska rodovina je te ločine. V severnih stranéh je veliko muhamedancov; tudi judov je nekaj, namreč, mlajših unih Izraelcov, ktere je bil l. 740 pred Kristusam Tiglat Pilasar in 25 let pozneje Salmanasar v asirsko sužnost odpeljal. Nar več jih je v mestu Kajfongfu v deželi Honav.

De bi bil že sv. apostel Tomaž v Kini sv. evangelj oznanoval, ni gotovo. V sedmim stoletji so bili Nestorjani seme keršanske vere v Kino zanesli. V 13. stoletji sta bila v Kini, franciskan č. O. Janez Karpin in kapucinar č. O. Vilhelm Rubruquis. S posebnim pospeham je franciskan Janez de Monte Korvino delal v Kini. Poslan od papeža Nikolaja IV. l. 1289 v jutrovo Azijo, je prišel l. 1294 v glavno mesto Kambalu (zdaj Peking imenovano), kjer je Timur-kan gospodaril. Do leta 1305 je bil že 6.000 ljudi keršanski veri pridobil. Papež Klemen V., to slišati, povzdigne neutrudljiviga misijonarja v velikiga škofa v Kambalaju l. 1307, in mu pošlje nekaj minoritov kakor sufraganske škofe v pomoč, kteri so ga l. 1308 v Kambalaju v velikiga škofa posvetili. Nagajali so pa temu možu nestorjanski krivoverci, ter so ga s svojim obrekovanjem celo v ječo pripravili, kjer je mogel pet let zdihovati. Sploh se je bilo število kristjanov v Kini tako narastlo, de so ondotni verni osem let po Korvinovi smerti papeža Benedikta XII. po poslancih prosili, de naj jim noviga vikšiga pastirja pošlje. — Vender Portugalci, ki so l. 1517 pervikrat v Kino prijadrili, tam nobeniga sledú keršanstva več našli niso.

Nova doba za keršansko vero se je zdaj odperla. Že sv. Francisk Ksaverjan je hotel v Kino priti, pa je na njenim pragu — na otoku Sancian-u umerl. l. 1584 so Portugalci pričeli v Kantonu prebivati, in odslej se je lepa zora za keršanstvo v Kini čezdalje bolj kazala. Redi sv. Franciska, sv. Dominika in sosebno sv. Ignacija (jezuiti) so pošiljali tje svoje ude. Jezuiti: Roger, Valignan, Franc Pasi, in posebno Matevž Ricci, so z besedo

*) Za ktero podobice „Danica“ ima.

in pismi veliko ljudi za sv. vero pridobili, zlasti tudi s tem, da so vedili umno sklepati z verskim naukam tudi človeško učenost, ktera pri Kinezih toliko velja. Po silnih težavah pride Ricci l. 1601 notri v cesarski dvor, in si s svojo lepo obnašo in darovi (podobama Jezusa in Marije, umetno uro z muziko in drugimi dragimi rečmi) privoljenje dobi, v Peking-u prebivati. Ricci je umrl l. 1609. Njegovim tovaršem se je zdaj hudo godilo, vender ker so Kinezam koledar popravili, jih v vojski s Tartari kanone liti učili in jim strategičko pomoč skazovali, so jih cesar Tien-ki in njegovi velikaši spet bolj jeli čislati. Zdaj pride jezuit Janez Adam Šal iz Kolina (Kelna) kakor nov steber sv. Cerkve v Kino. Akoravno je bila takrat v Kini velika prekucija, se je vedil Šal vender s svojo razno učenostjo in priljudnostjo prikupiti. Misijonarji so smeli povsod Kristusa oznanovati, in ni je bilo skorej kineške okrajne, kjer bi ne bilo tistikrat kaj vernikov. L. 1663 je bilo njih število že blizo 300.000. V Peking-u samo jih je bilo do 5.000, in so imeli lepo veliko cerkev, kateri je bil cesar Šun-ši sam napis naredil, namreč, da je kersanska vera nar boljši in prava pot v nebesa. Vender je cesar malikovavec ostal, ker se nečistimu življenju ni hotel odpovedati. Po njegovi smerti je vstalo hudo preganjanje; štirje kersanski mandarinini (viksi uradniki) so bili umorjeni, misijonarji v ječe potaknjeni in potlej razun treh pregnani. Šal je umrl za velikimi stiskami. Njega je dobro namestoval jezuit Ferdinand Verbiest. Novi cesar Kang-hi je vladal od l. 1667 do 1722, in v tih 55 letih se je kristjanam v Kini nar bolje godilo. Verbiest je umrl l. 1688; njega sta dobro namestovala pp. Tomaž in Perejra; tadanji francoski minister Kalbert je dalje na vso moč podpiral 15 jezuitov, ki so prišli l. 1687 v Kino. Tih eden — Gerbillon in omenjeni Perejra sta pomirila Ruse, ki so se tistikrat s Kinezi kavsali. Vse to in prošnja princa Sosan-a je storilo, da je Kang-hi l. 1692 pisemno privolil, da se sme pokristjaniti kdor hoče. Množile so se zdaj kersanske srenje, kjerkoli so se misijonarji zamogli vstanoviti, in bile so prav kersanskiga duha.

(Dalje sl.)

Obhajanje godú v. č. O. rektorja v penzionatu „Stella matulina“ v Feldkirh-u, 12. mal. serpana 1858.

Sv. Klemen zadene 23. listopada; ker je pa tistikrat že mraz, kratek dan in velikrat tudi sneg, so v. č. O. rektor praznovanje svojiga godú odložili na ta dan. V predvečer, nedeljo, 11. mal. serpana smo šli pol ure po večerji, ob 8., zopet v obednico, in potem so prišli v. č. O. rektor, spremljani od vsih patrov, in so se vsedli na sedež, ki je bil za nje pripravljen, okoli njih pa drugi patri. Pervo je bila muzika s trobilnimi orodji, potem je grof Strachwitz v imenu vsih za god vošilo opravil. Potem so peli neko pesem s klavirjem spremljano. Med 9. in 10. so prišli gimnazialci s svojim banderam in muziko in so naredili baklado. To baklavico je poskerbel in vpravoval grof Strachwitz, brat tega, ki je v penzionatu. Ko so prišli na dvoriše, se je zastavnik (banderar) v sredi ustavil, okoli njega pa muzikanti v krog, in okoli teh njih 12 s takimi tulipani, v katerih je luč gorela (kakor so bili v Ljubljani v zvezdatim sprehajališu ko je bil cesar pričujoč); v ravni verstvi se jih je potlej ustavilo spet 12, ki so deržali na palicah narejene kakor tarče iz papirja, v katerih je tudi luč gorela, in na eni strani je bil na vsih čern c. k. orel, na drugi strani pa po ena rudeča čerka, ki so vse sestavljene pomenile „Unserem Vater“. Ustavili so se tako, da je na eni strani bilo brati „Unserem“, in na drugi strani tega kroga „Vater“. Okoli teh so se vsi drugi z baklami v rokah tudi v krog postavili po vsim dvoriši. Bila je muzika in nekoliko ognjila, k koncu so trikrat na dvoriši z majhnimi kanonami vstrelili, in vsi vpili „P. Rector soll leben!“ Potem so gim-

nazialci šli vsak na svoj dom. Zjutraj ob 3. smo vstali in šli z muziko in banderam, kakor po navadi, do Rūti-ške, vasi unkraj Rajna.*) Tam smo se vsedli v vozove in se peljali po železnici do Rorschach-a, mesta ob bodenskim jezerji v šent-galskim kantonu. Od tukaj smo se peljali po jezerji na 18 barkah v „Horn“, vas na polotoku, uro deleč peljaje se po jezerji. V prvo so šli v. č. O. rektor v en čoln; grof Strachwitz in baron Humbracht sta posebno čast in srečo imela ter jih vozila. Pri naj več barkah so učenci sami veslali; samo pri nekterih so imeli najete veslarje. Ko smo v Horn prišli, je bilo majhno kosilce v gostišu (tam so tudi toplice). Potem smo šli na sprehod po cesti ob bregu bodenskiga jezera. Ko smo se vernili, so se eni šli v jezero kopat, drugi so se vozili sem ter tje. Ob 4. je bilo veliko kosilo. Pri tem je zopet grof Strachwitz imel nagovor do O. rektorja in muzikanti so tudi svojo zagodli. Bili so z nami veči del skorej vsi patri, zunaj unih, ki niso mogli od doma, zmed 42 tedaj mende njih 6 ali 7. Bila sta z nami tudi šolski oglednik, gg. Köhler in okrajni poglavar v Feldkirh-u. Ko smo odkosili, smo se podali proti domu. Eni so šli po suhim v Rorschach, drugi pa zopet po vodi. Muzikanti so bili vsi skupaj v eni barki in v zavetje se peljaje so jo prav prijetno delali: Magnificat anima mea. Od Rorschach-a smo se spet po železnici peljali do Rūti-ške vasi. Tam pa je začel tako zlo dež iti, da smo pol ure mogli vedriti, preden je odjenjalo. Prepeljamo se čez Rajno in od tam so se eni peljali, eni pa peš dām šli. Pešci so prišli ob 10., drugi pa ob 1/2 11 dām. Nazaj gredé smo imeli od Rorschach-a dalje 3/4 ure na železnici posebni vlak (Extrazug), kar samo je veliko stalo. Kaj je pa še drugo vse veljalo! Vse so O. rektor ta dan sami plačali! Domá smo imeli še k koncu za večerjo malo čaja, ker nismo mogli na odločenim štacijonu ostati, kakor je bilo dogovorjeno in tam tudi pripravljeno, zato ker niso še dvojne šine položene, tedaj bi se naš vlak ne bil imel nikjer poštnimu umakniti. O. rektor so ostali prav do zadnjiga konca med nami — dokler nismo šli k počitku. Za šolske praznike (vakance) so v Hohenembs-u, mestu blizo Bodensee-a, pristavo (villa) najeli, kamor pojdejo patri s tistimi čez vakance, ki ne gredó domú. Za skomino (Nachgefühl) dans popoldan ni šole (dopoldan je bila) in pojdemo se kratkočasit k jezeru, uro od Feldkirh-a, ki se imenuje „Bankweilersee“. Je pa sila majhno. Nad jezeram je cerkev Marije Device na gričku, Božja pot in silo stara cerkev.

V Feldkirh-u 13. mal. serpana 1858.

J. Kaiba.

Glasi zastran Knobleherjeviga spominka.

(Dalje.)

Z Dunaja od sl. odbora Marijne družbe naznanimo naslednji dopis, ki sega v Knobleherjevo zadevo. „Odbor poterdi, da je prejel 29. u. m. poslanih 140 gold., zahvali za druge naznanila, in bo vse pripomogel, kolikor je v njegovi moči, da bi se spolnila želja, v Ljubljano dobiti telo ranjčiga provikarja, dr. Knobleher-ja“.

Na Dunaji, 3. vel. serpana 1858. Spens. s. r.

Iz Goriškiga. Kar zadene gosp. Knobleher-jev spominek, sim te misli, naj bi se ostanki častitljiviga misijonarja v ljubljansko veliko cerkev pripeljali in tam naj bi v rakah (žorhu) počivale tiste neutrudne krajnske kosti, ki so toliko prehodile in skoz 9 let veliko napravile v blagor nesrečnih Kamovih otrok. Posodo take Bogu ljube duše, ki je že toliko nevernikom vrata v nebesa odperla, tako posodo, pravim, v svoji sredi imeti, mislim, je več vredno, kot zgol kamniten spominek. So se potegnili v tretjim stoletji ne dalječ od Ogleja poleg vode Natisona stanujoči prebivavci in tudi mestnjani kristjanski iz Vicence, da bi imeli

*) Gimnazialci so zase z enim patram domá god praznovali.

v svojim posestvu svoja rojaka Feliksa in Fortunata, katerih god mesca rožnika obhajamo (Propr. Ss. dioc. Goritiensis die 16. junii), zakaj bi si mi ne prizadevali, truplo tega našiga rojaka v svoji sredi imeti? Vém, de bo marsikdo zoper to kaj ugovarjal; pa nobedin naj čez to mojo misel hud ne bode, temuč naj se potolaži in naj mi nikar ne zameri. Kar imam na sercu, le to povém pisemno. De bomo hitro in gotovo svojo kersansko dolžnost do svojiga nekda v Gospodovim vinogradu težavno delavniga brata dopolnili, hitro segnite v žep in dajte za ranjciga Knobleher-ja, kar premorete!

Iz Pazna. Tudi tukaj želimo, de bi se telo pokojniga v vinogradu Gospodovim neutrudljiviga provikarja Knobleher-ja, našiga rojaka, v domačijo prepeljalo; kako in kam naj se mu spominek postavi, bote nar bolj po mnogoverstnih okolnostih razsodili in odločili. Jože.

Kosček peklenske komedije.

Osebe: Slasčičar ali medeninar. Pesnik. Rajda fantovavcev in vasovavek. Peklenšek. Vsi v peklju.

I. prikáz.

(Slasčičar in pesnik sta si v laséh in oginj krog nju šviga. Peklenšek se jima spakuje.)

Pesnik.

Gerdún ti gerdi! z dnaram s' me sleparil.
De sim nesramne pesmice pisaril
Za serče, medenino v prodaj tvoj:
Preklet sim zdaj in ti z menoj!

Slasčičar.

Si bil nad mene učen, zakaj me nis' posvaril?
Novine in mladost z zaljubljenim si smradam kvaril:
V mladosti meni to spačilo je sercé.
De tukaj večno zdaj terpim, gorjé, gorjé!

Peklenšek (poskakovaje.)

Pozdravljeno delo.
Ki v moje mi žrelo
Mušice lovi.
In tičke slepi:
Ze dobro takó,
De b' več jih le blo!

II. prikáz.

(Kmetisk fant in dekle, z živimi kačami zvezana, zgrizujeta serce z nesramnim napisam; kup družih se na čelo s pestjo bije, lasé si rujejo in tulijo.)

Dekle.

O joj, prejoj! nesrečni dan,
K' sim pervikrat spoznala te;
Sercé le-tó me v greha stan
In zdaj v pekel pahnilo je!

Fantovavec.

Slasčičar tam na božji pot'
Mladini um z napisi blod';
Sim kupil v među mišico,
Ostrupil sebe 'n deklico:
Zdaj serce me strašno boli,
Oh, več — nič več pomagat' ni!

Vsi skupaj.

Nam tavžentkrat je vsim gorjé,
Zgledujte se nad nam' ljudjé!
Gorjé, gorjé, gorjé, gorjé!

Peklenšek.

Ze dobro takó,
De b' več jih le blo!

Ogled po Slovenskim in dopisi.

Iz Ljubljane. Nji c. k. veličanstvi Ferdinand in Marija Ana sta 1.000 gold. darovala za zidavo nove cerkve na Selih pri Kamniku. Iz hvaležnosti za ta velikoserčni dar so imeli ondotni duhovni pastir v. č. gospod Blaž Artel sv. Ane dan vpricho vse srenje slovesno sv. mašo.

Iz Ljubljane. Pretečeno nedeljo je pričel č. O. Hinteröcker iz Freinberga pri Lincu iz Jezusove družbe pri č. gg. Ursularicah duhovne vaje; potem pá se bo podal v Škofjo Loko v ravno tem namenu.

Iz Ljubljane. Iz prijateljskiga dopisa zanesljivo vémo, de je v. č. škofijstvo v Bukarestu sklenilo, bratovščino ss. Cirila in Metoda za spreobrnjenje ubozih ločenih grekov v Bulgarii vstanoviti. — Tudi nam piše gosp. dr. Fr. Richter, bivši propagandist, ondotni škofijski kancler, de se je v Beluni cerkev poderla, de tedaj prav pobožna srenja, 1.500 duš, Božje hiše nima; in ko pozná posebno pobožnost in radodarnost naše dežele, ker je lansko leto iz Rima tod popotval, torej prosi, ako bi kdo blagovolil unim revežem kaj pomagati, de bi zopet cerkev dobili.

Iz Ljubljane. Veliki Šmarin, t. j., 15. t. m. je bila zopet v Ljubljani nova maša, in ta je zlasti zato spomina vredna, ker je bila prva nova maša v ternovski novi cerkvi. Imeli so jo z veselo slovesnostjo čast. g. Mihael Kotnik v lepo spodbudo pričujoče obilne verne množice iz vsih stanov. Duhovni pomočnik stolne cerkve v. č. gosp. dr. Henrik Pavker so v lepim in olikanim cerkvenim nagovoru prav živo razkladali, kako de je duhoven vernim kristjanam učenik, zdravnik in besednik. Slovesnost v cerkvi je bila s posebnim dobrim delam ovenčana; bilo je namreč po sv. maši darovanje ali ofer in novi mašnik so vsiga cerkvi prepustili. Obilni povabljeni so bili naslednjič v veseli družbi z gostoljubnim kosilam radodarno pogostovani.

Iz Ljubljane. 7. t. m. ob osmih so imeli šolski svetovavec in vodja normalnih šol, v. č. gosp. Janez Nep. Šlaker, vitez Franc-Jožefoviga reda, sveto mašo, potem šolsko poslednje izpraševanje, in s tem so dokončali svoj čez štiridesetletni ték trudniga dela za mladinsko oliko, ker podajo se zdaj v dobrozasluženi pokoj.

Šolske mladosti je bilo v 4 oddelkih ljubljanske izgledne šole 798 duš; v nedeljski šoli pa njih 277. — Šolaric v ljubljanskih ursulinskih šolah pa je bilo znotranjo šolo vred 870; med temi v ponavljavnim oddelku njih 61, v notranji šoli pa 112 šolaric. — V 2 oddelkih nove šole pri sv. Jakopu je bilo 115 otrok.

Še nas dolžnost veže, dobrotnikom naših zamurcev naznaniti, de so vsi trije svoje šole opravili. Starji nastopi zdaj drugo latinsko šolo, eden 4., eden pa 3. klas nemških šol. Mala dva bota pričela začetno šolo. Slavnima šolskima vodstvama, častitljivim gospodam učenikam in vsim blagim dobrotnikom naših černih rejencov v imenu srednjeafrikanskiga misijona očitno zahvalo za njih trud naznanimo, in upamo, de jim bodo tudi rejenci enkrat deleč tam v vroči Afriki hvaležni, ko se bodo dobrot bolj zavedili, ako jih previdnost Božja kterikrat v njih domačijo nazaj pelje.

Od Nove cerkve na Staj., 16. vel. serp. Ker, draga „Danica“, ne samo veselih, ampak tudi žalostne novice po svetu razglasuješ, naj ti tudi jaz danes žalostnico naznamim. — Pretečeno saboto 14. vel. serpana popoldan so na južno izhodnji strani černi oblaki nebo zakrili. Vročina je zelo pekla. Naenkrat se dež ulije, oglasi se germenje. Ravno so šolarji iz šole šli. Deklica, pozabljiva na šolsko svarjenje, bolj naglo stopi, in naenkrat strela v njo vdari; zadene jo ravno na glavo in jo naglo ubije. Tudi dva druga mladenca sta pri tej čudni prikazni padla; vender pa jima se škoda zgodila ni. K sreči je bila ubita deklica lepiga življenja, in upati smemo, de ji je bil Bog milostljiv sodnik. Danes so jo žalostni šolarji in šolarice k grobu spremljali; njim in drugim nazočim so tukaj duhoven posebno tiste besede Jezusove na serce položili, kjer pravi: „Ob uri, ko ne mislite, bo Sin človekov prišel“. — Naj pri tej priložnosti enake žalostne prigodbe omenim, ki se je pred nekimi tedni v sosednji fari prigodila. Tam je neka žena ravno angelsko česenje molila. Vzdigne se nevihta, blisk šviga in naenkrat zadene pobožno ženo. Rani nekoliko tudi drugo osebo, vžge neko posteljico; pa vse se je pogasilo in pozdravilo; samo za ženo, ki je hitro očernela, ni bilo zdravila. Bog jima daj večni mir in pokoj! Mi pa si globoko vtisnimo in spolnujmo svarila, kakoršne „Danica“ v 13. listu v ozir letašnjiga vročiga poletja priporoča. J. N.

Iz Hartuma od 14. rožnika med drugim tole pišejo: Zmirej bi se imeli skorej zakaj ustrašiti, kolikorkrat od mene kak list prejmete, ker vsakikrat imam kako smert naznaniti. Takrat je družnik našiga misijona, ki je s poslednjo odpravo 8. prosenca tekočiga leta sem prišel; Izidor Zillimu je ime in je doma 3 ure od Gorice, na Furlanskim. Umerlje 11. t. m. ravno tisti dan kakor g. Gerblansko leto.

Kakor strela z jasniga nas je zadelo 6. t. m. smertno naznanilo gospoda provikarja, našiga vikšiga pastirja, dr. Ign. Knoblerja.

Iz mojiga poslednjiga l. veste, de je Gospod, — kteri pa pri vsim tem nam vse v prid obrača, — od vsih 3 misijskih stanih njih glave v boljši življenje vzel; — nismo pa serčnosti zgubili, ter si mislili: prečastitljivi gospod provikar, na čigar strani jih je že toliko todnimu obnebu zapadlo, nam bodo že spet novih delavcov poslali, ki bodo delali v vinogradu Gospodovim; tode, oh! tudi to pričakovanje nas je grenko okanilo, ko smo zvedili smert našiga višjiga pastirja.

In zdaj, ali hočem zaslužnja v misel jemati, ki so si jih ranjki skoz 10 let neutrudeniga dela za Boga in za vero pridobili? O, sej so vsi katoliški Nemci, pač bi smeli reči, vsi Evropi znane. Torej naj le samo prijatlam in dobrotnikom srednje-afrikanškiga misijona v njih tolažbo še pristavim, de naš sedanji in prihodnji stan ni nikakor brez upanja in tolažila. Gospod namreč, ki v njegovim imenu začetnemu delu svoje pomoči nikoli popolnoma ne odtegne, in ve dobro zvoliti orodja v svojo čast in povelečevanje, si je tudi že v Hartumu praviga moža izbral v preobračanje in razširjanje velikiga dela — prečastitiga gospoda Mat. Kirchnerja iz Bamberg na Parskim, ki je blizo z vsimi lastnostmi previden, ki so k taki visoki časti potrebne, ki je vaje že obnebu, jezikov, šeg in navad, in si je priznava in ljubezen pri vsih narodih v visoki stopnji že pridobil. Ta bo zanesljivo naslednik gosp. Knoblerja. K koncu tega tedna popotvajo torej ta gospod v Evropo in se podajo čez Terst in Dunaj v Rim. Gospod bo vladal stopinje svojiga služabnika in bo njegovimu jeziku moč dodelil čez katoliške serca; — mi vsi pa vošimo, de bi se zdrav in z vsimi oblastimi previden zopet med nas povernil.

Sploh se govori, de je koptiski patrijarh v katoliško Cerkev prestopil, vendar ne morem zato zanesljiv porok biti.

Jož. Spanring.

Razgled po keršanskim svetu.

Dunajski vikš škof in kardinal so napovedali posebni cerkveni zbor, ki se bo začel v dan sv. Luka evang., to je, 18. vinotoka (oktob.) na Dunaji. V poklicnim listu vabijo na ta zbor sebi področne škofo, kakor tudi kapitelne in samostane, de naj svoje namestnike na zbor pošljejo, rekoč: Reverendissimos Episcopos comprovinciales nec non Rev. Episcopum auxiliarem Nostrum ut statuto tempore Concilio adsint, monemus et requirimus. Advocamus insuper venerabilia Capitula metropolitanum et cathedralia nec non venerabiles Abbates, Praepositos, Priores conventuales et Superiores provinciales regularium, qui animarum curam agunt itd. — Ravno taki deželni ali posebni cerkveni zbor bo 17. nedeljo po Binkoštih v Ostrogonu za vse tiste, ki so v področje ogerskiga kardinala in prvostolnika. — V Zagrebu je bilo letas 9 novih mašnikov posvečenih. — V Pariz je nedavno prišel duhoven Moczygeba, kteri se je bil pred nekaj leti z izseljenci iz Šlezije v Texas v Ameriko podal. Šleskih naseljencov v Texasu je tri občine in 200 podobčin, in dajejo lep zgled mirnosti, delavnosti in bogoljubnosti. Je med njimi tudi nekoliko Poljakov. Imenovani duhoven bi rad dobil za svoje naselee nekaj duhovnov in učenikov, in gre zavolj tega v Rim, kjer so OO. Vstajenja od mertvih šlesko semeniša založili. — V Rimu so v cerkvi sv. Klemena, iskaje trupli ss. Cirila in Metoda,

našli pod sedanjo novo cerkevjo staro baziliko, ki je mnogo veči od sedanje; trupel pa dosihmal še niso mogli najti, desiravno so že veliko prekopali. O ti priložnosti se išete po naučni sv. Očeta tudi trupli ss. Klemena in Ignacija mučencov.

Drobtine.

Pesemska kuga. Kako nevarne de so nesramne in sploh počutnost zbudujoče pesmi, kaže zlasti tudi to, ker pesem ko med ljudstvo pride, se tako težko pozabi. Včasih se valja umazanka cele stoletja v kakim kraji, potem jo pobere še kak nespremišljenež, jo zopet na svitlo da in še bolj razširi. Kakor iskra, ki je že dolgo pod pepelom tlela, potem ko je bila že poprej velik oginij napravila, naenkrat spet dobi sapo in vnovič začne še hujsi požigati; tako delajo tudi mnoge pohujstljive tako imenovane narodne pesmi, pravljice itd., ki so strup tistim, ki jih poslušajo in meč v serce nedolžnosti. In če so take reči bolj tenko spredene, bolj globoko serce ranijo, kakor nabrušeni meč hujsi reže. Torej so tenke počutnice velikrat nevarniši kot debele kvante, kakoršne tudi zamašene ušesa žalijo. Kakor en sam škripač celo hišo ljudi ošemi, tako utegne marsikdo z debelimi bukvami spotikljivih berklarij celimu narodu ušesa šegitati in ob enim pod klobukam „narodnosti“ njegov pravi blagor podkopovati. Svetujemo torej pobiravcem in razširjavcem narodovnih reči, de naj se varujejo zaljubljenih sanjarij, ako nočejo biti mesarji ter rabeljni nedolžnosti in si težkiga zadolženja na svojo vest nakopati. Vr.

Pogovori z gg. dopisovavci.

G. Z.: Prejeli list; peregrin. post Dom. 13. p. P. — O. V.: Hvala Vam in unim. — Nominari nollenti: Gratias! Ceterum: Fiat voluntas Dei! — G. Č. v W.: Smo poravnali in upamo, de bote prejeli. — G. B. B.: Prav lepa hvala! — G. pri slov. Bist.: Drugo dalje odrajtali. — Dobrotniku v Paznu zamurci: „Katter hejtrak“, Bog oblagodari Vašo srečo! — N. Kl.: Lepo hvalo za tisto okroglo reč! — A. S. v L.: Dobra volja je hvale vredna; bomo skusili drujkrat. — Bož. K.: Za zdaj prepozno; škoda! — G. J. N.: Prav drago! —

Mili darovi.

Za afrikanški misijon:

Kadar bodo prišli od izhoda in zahoda, takrat tudi nas Bog ne zaverzi! 3 gold. — (1 gold. pa ravno tisti za misijon gosp. Olivieri-a.)

Duhovske zadeve.

V ljubljanski škofii. Ker so prečastitljivi gosp. Anton Kos, vitez Franc-Jozefoviga reda, častni korar, dekan in fajmošter itd. od Njih svetosti v ljubljanskiga prosta izvoljeni, je mestna fara v Kraju 16. t. m. razpisana. Lok. Poljanica je g. Jak. Grudnu podeljena. — G. Prim. Za dergal, d. p. v Cerklah, v kerški dekanii, je 6. t. m. umerl. R. I. P.!

Za dr. Knoblerjev spominek.

Prenek od 1.—4. naznanila 4 cekini in 463 gold. 9 kr.

Gospod Greg. Rihar	3 gold. — kr.
Gert. Rihar	2 „ — „
Iz Terziča po gosp. F. V.	1 „ 30 „
Duhoven iz Goriskiga	2 „ — „
Gospod Nace Gravel	2 „ — „
„ Janez Zajc, c. k. peneznik v Paznu	1 „ — „
Bivši součeneec pokoj. provikarja	1 „ — „
Trije neimenovani: In memoria aeterna erit justus	3 „ — „
Duhoven iz Ljubljane	1 „ — „
K. S. iz V.	3 „ — „
Kadar bodo prišli od izhoda in zahoda, takrat tudi nas Bog ne zaverzi	1 „ — „
Gospod Peter Studenac, fajmošter v Kanafaru	1 „ — „
„ Val. Pretner, fajmošter pri sv. Križu	2 „ — „
„ Jan. Sajevec, kaplan pri sv. Križu	2 „ — „

Skupaj: 25 „ 30 „

S poprejšnjim: 4 cekini in 488 „ 39 „